

Основні завдання державного управління на шляху до реалізації реальної автономії ЗВО: удосконалення адміністрування системи освіти; децентралізація управління освітою; модернізація системи кадрового забезпечення системи освіти; удосконалення змісту і процесу навчання оптимізація фінансування освіти; посилення міжнародного співробітництва.

Автономія закладів вищої освіти в Україні має сприяти розв'язанню системних проблем, що накопичилися у національній системі вищої освіти. Актуальними з них можна назвати: незбалансованість мережі університетів та інших закладів вищої освіти в Україні; «інфляція» стандартів освіти; ізоляція від міжнародної інтелектуальної спільноти; відрив викладання від сучасної науки; низька ефективність і повільні темпи впровадження принципів Болонського процесу; низький рівень оплати праці викладачів та співробітників; високий рівень корупції; потенційні загрози, пов'язані з непередбаченими заходами щодо розширення автономії.

З різних причин перехід до стратегії управління вищої освіти на основі концепції автономії в нашій країні лише починається, у зв'язку з чим видається доцільним проаналізувати основні концептуальні підходи до розвитку та побудови загальнодержавних систем автономії ЗВО у країнах, які випереджають Україну в цьому напрямі [3, с. 49].

Отже, автономія закладів вищої освіти в Україні є правом на самостійність у прийнятті рішень щодо академічних, організаційних, фінансових та кадрових питань у межах закону. Вона відповідає європейським стандартам, закріпленим у Magna Charta Universitatum та принципах Болонського процесу, однак на практиці її реалізація обмежується фінансовою та організаційною залежністю від держави. Подальший розвиток університетської автономії потребує вдосконалення правового регулювання та створення умов для реальної незалежності і відповідальності закладів вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богачевська І.В. Аналітична записка: Автономізація університетів як складова реформи вищої освіти в Україні. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/avtonomizaciya-universitetiv-yak-skladova-reformi-vischoi>
2. Власюк О., Дараган Т. Автономія закладу вищої освіти: принципи впроваджені в Україні. *Нові технології навчання*. 2024, № 98. С. 16-22.
3. Грабовенко Н. Міжнародні стандарти імплементації автономії закладів вищої освіти. *Аспекти публічного управління*. 2021. Т.9, №1. С. 44-49.
4. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#n39>.
5. Observatory Magna Charta Universitatum. URL: https://www.magna-charta.org/magna-charta-universitatum/mcu-1988/mc_english.pdf/

Якименко С.Д.,

Науковий керівник: Бондаренко Н.О., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Права і свободи людини є фундаментом демократії та розвитку держави. Проте у період війни виникає питання балансу між безпекою та дотриманням прав людини. Війна, розпочата РФ проти України у 2014 році, а особливо повномасштабне вторгнення 2022 року, поставили країну перед необхідністю захищати державу, намагаючись не відмовляючись від конституційних цінностей. Воєнний стан – це особливий правовий режим, який вводиться у разі збройної агресії або загрози державної незалежності [1]. Він дозволяє тимчасово обмежувати певні права, але тільки у межах, визначених Конституцією України [2].

Воєнний стан є суттєвою проблемою суспільства. При таких умовах особливо важливо впроваджувати інноваційні підходи до захисту прав громадян котрі поєднують безпеку, ефективність і дотримання принципів правової держави. Звичайні способи захистити права людини під час війни є недійсними в такий важкий період. Тому необхідно використовувати новітні технології, цифрові платформи та вдосконалювати законодавство для швидкого реагування на порушення прав людей.

Одним із головних завдань держави є забезпечення невід'ємних прав людини навіть у надзвичайних умовах. Правоохоронні органи, в тому числі Національна поліція України, відіграють ключову роль у цьому процесі. Але ефективність їх роботи потребує цифрових змін, впровадження сучасних технологічних рішень, аналітичних баз даних і онлайн-комунікацій з громадянами.

Важливим прикладом інновацій у правозахисній сфері стало впровадження електронного судочинства. Під час війни судові засідання часто проводяться в режимі відеоконференцій, це в свою чергу стало важливим кроком до цифровізації судових засідань та в цілому самої системи [3].

Ще одним інструментом є всім знайома платформа «Дія». Вона стала символом так званої «держави у телефоні» та надає громадянам можливість отримати правову допомогу, повідомити про порушення прав, пройти ідентифікації в банках, закладах освіти, а також забезпечує зручне зберігання документів громадян у смартфоні. Через «Дію» можна оформити документи і в кризових умовах.

Війна вплинула на кіберзлочинність, посиливши ризики фішингових атак та так званих «благодійних зборів» [4]. Для протидії цим загрозам використовуються інноваційні системи, такі як штучний інтелект, який використовує уже близько 26% українців [5]. В протидії загрозам він використовується для виявлення фейків, блокчейнів, для перевірки справжності благодійних організацій, шифрування даних і багатфакторної аутентифікації.

Отже, інноваційні технології стають невід'ємною частиною системи захисту свободи людини. Вони дозволяють підтримувати правопорядок, інформувати громадян, забезпечувати доступ до правової допомоги та підвищувати безпеку в умовах війни. Водночас держава має подбати про кіберзахист, цифрову грамотність і доступність технологій для всіх верств населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/389-19>
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Інноваційні підходи до захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах війни. URL: <https://pti.org.ua/ndipzir/uk/article/view/1152/832>
4. Різні види фішингових атак. Microsoft. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/security/business/security-101/>
5. Скільки українців користується штучним інтелектом у роботі та побуті. URL: <https://texty.org.ua/fragments/115053/skilky-ukrayinciv-korystuyetsya-shtuchnym-intelektom-u-roboti-ta-pobuti-opytuvannya/>